

The Effectiveness of Story Mapping and Comprehension Strategies to Improve Reading Skills for Students with Reading Problems

Fateme Pourchitsaz

Master of Educational Psychology, Yazd University, Yazd, Iran.

Kazem Barzegar Bafroie *

Associate Professor, Department of Educational Sciences, Yazd University, Yazd, Iran.

Maryam Zare

Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Yazd University, Yazd, Iran.

Abstract

The purpose of this study was to investigate whether teaching story mapping strategies and comprehension can improve the reading skills of students with reading difficulties. This study used a single subject experimental design with baseline, and the statistical population consisted of third-grade students with reading difficulties in Yazd during the 2020-2021 academic year. Due to the limitations imposed by the corona pandemic, only four male students were selected using convenience sampling, but one participant dropped out, leaving three participants who attended 12 sessions. The WISC-IV and NAMA tests were used to screen and establish baseline measures for the participants. Data were analyzed using percentage of recovery and index of stable change calculations. The research findings showed that six reading skills improved in the first and third participants, and eight skills improved in the second participant. All three participants showed significant growth in rhyming subtests, word comprehension, vowel removal, letter marks, and category marks. The first and second participants improved in reading non-words, while the second and third participants improved in comprehending text. These improvements were attributed to the teaching of story mapping

* Corresponding Author: k.barzegar@yazd.ac.ir

How to Cite: Pourchitsaz, F., Barzegar Bafroie, K., Zare, M. (2023). The Effectiveness of Story Mapping and Comprehension Strategies to Improve Reading Skills for Students with Reading Problems, *Journal of Psychology of Exceptional Individuals*, 13(49), 173-207.

strategies and comprehension. Overall, the results suggest that teaching story mapping strategies and comprehension can improve most reading skills in students with reading difficulties.

Extended Abstract

1. Introduction

Learning disorders are a common issue that children face, hindering their ability to learn and acquire crucial life skills (Rangebar et al., 2018). Reading is a vital skill that students should master at a young age as it increases their knowledge and enables them to continue their education later in life. Additionally, it strengthens social connections (Royanto, 2012). Students with reading problems often struggle with phonology, word decoding, fluency, and reading comprehension. This affects their education, learning, self-esteem, physical and mental health, and puts additional pressure on families and education officials, including teachers and school administrators. Therefore, therapeutic interventions are necessary in this field. The present study aims to investigate the effectiveness of teaching story mapping strategies and reading comprehension in improving the reading skills of students with reading problems.

2. Literature Review

The story mapping strategy is a method that directs individuals' attention to the relevant elements of a story through a specific structure. The outlines for a story map serve as a guide for important information in the narrative. These outlines serve to engage children with the story and provide them with context. The review is organized under these subheadings.

Overall, the research suggests that the story mapping strategy can be an effective tool for improving students' reading comprehension and engagement with the story. It can be particularly beneficial for students with learning or language difficulties, as well as those with attention deficit hyperactivity disorder. Additionally, the use of mobile software and survey techniques can further enhance the effectiveness of this strategy. By providing students with a clear structure for understanding and organizing the elements of a story, educators can help them develop stronger comprehension skills and become more confident readers.

3. Methodology

This study used a single subject experimental design with baseline, and the statistical population consisted of third-grade students with reading difficulties in Yazd during the 2020-2021 academic year. Due to the limitations imposed by the corona pandemic, only four male students were selected using convenience sampling, but one participant dropped out,

leaving three participants who attended 12 sessions. The WISC-IV and NAMA tests were used to screen and establish baseline measures for the participants. Data were analyzed using percentage of recovery and index of stable change calculations.

4. Results

The research findings showed that six reading skills improved, in the first and third participants, and eight skills improved in the second participant. All three participants showed significant growth in rhyming subtests, word comprehension, vowel removal, letter marks, and category marks. The first and second participants improved in reading non-words, while the second and third participants improved in comprehending text. These improvements were attributed, to the teaching of story mapping strategies and comprehension. Overall, the results suggest that teaching story mapping strategies and comprehension can improve most reading skills in students with reading difficulties.

6. Conclusion

According to the findings, in order to answer the research question, in each participant (3 male students), out of ten reading skills that were measured by the Nama test, six skills have improved in the first and third participant, and eight skills have improved in the second subject. All three participants in the sub-tests of rhyme, word comprehension, and elimination of sounds, letter signs and category signs jointly achieved significant growth and change in these skills. In addition, in the first and second participants, reading non-words has become meaningful, and in the second and third participants, understanding the text has become meaningful; that these changes were caused by teaching story mapping strategies and reading comprehension. Teaching story mapping and reading comprehension strategies can be used as an effective educational program to improve the reading skills of students with reading problems.

Keywords: Comprehension Strategy, Reading Problems, Reading Skills, Story Mapping.

اثربخشی آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب بر بهبود مهارت‌های خواندن دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن

کارشناس ارشد رشته روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

فاطمه پورچیت‌ساز

دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

کاظم برزگر بفرولی *

استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

مریم زارع

چکیده

پژوهش حاضر باهدف بررسی اثربخشی آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب بر بهبود مهارت‌های خواندن دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن انجام گرفت. این پژوهش از نوع مطالعات تجربی تک‌موردی با خط پایه بود. جامعه آماری پژوهش را تمامی دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن پایه سوم ابتدایی شهر یزد در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ تشکیل داد. بنا به محدودیت‌های متعدد شرایط پاندمی کرونا از روش نمونه‌گیری در دسترس ۴ دانش‌آموز پسر انتخاب شدند که در نهایت ۳ مشارکت‌کننده در ۱۲ جلسه حضور پیدا کردند. از ابزارهای آزمون هوش و کسلسر کودکان و آزمون خواندن و نارساخوانی کرمی نوری و مرادی (۱۳۸۴)، برای غربالگری و تعیین خط پایه استفاده گردید و در جلسه آخر پژوهش، از مشارکت‌کننده‌ها به کمک ابزار نما پس‌آزمون به عمل آمد. داده‌ها با محاسبه درصد بهبودی و شاخص تغییر پایا تحلیل شد. مطابق یافته‌های پژوهش در هر مشارکت‌کننده از ده مهارت خواندن که به وسیله آزمون نما سنجیده شد، در مشارکت‌کننده اول و سوم شش مهارت و در مشارکت‌کننده دوم هشت مهارت بهبودیافته است. هر سه مشارکت‌کننده در خرده‌آزمون‌های قافیه، درک کلمات، حذف آواها، نشانه‌های حرف و نشانه‌های مقوله به صورت مشترک رشد و تغییر معناداری در این مهارت‌ها به دست آوردند. در دو

* نویسنده مسئول: k.barzegar@yazd.ac.ir

اثربخشی آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک ...؛ پورچیت‌ساز و همکاران | ۱۷۷

مشارکت‌کننده اول و دوم خواندن ناکلمات معنادار شد و در دو مشارکت‌کننده دوم و سوم درک متن معنادار گردید. با توجه به نتایج پژوهش می‌توان گفت که آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب سبب بهبود اکثر مهارت‌های خواندن دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن شده است.

کلیدواژه‌ها: راهبرد درک مطلب، نقشه‌برداری از داستان، مشکلات خواندن، مهارت‌های خواندن.

مقدمه

یکی از شایع‌ترین مشکلات کودکان که می‌توان آن را مانعی بر سر راه یادگیری مدرسه‌ای و کسب مهارت‌های زندگی نامید، اختلالات یادگیری است (رنجبر و همکاران، ۱۳۹۸). در بسیاری از کشورها این دانش‌آموزان بیش از نیمی از تمام دانش‌آموزان استثنایی زیرپوشش آموزش خاص را تشکیل می‌دهند (وزارت آموزش و پرورش آمریکا^۱، ۲۰۱۰). در راهنما تشخیص و آماری اختلال‌های روانی ویرایش پنج^۲، اختلال یادگیری به مشکلات یادگیری خاص^۳ تغییر هویت و نام داده است. مشکلات یادگیری خاص که نوعی از اختلال رشدی عصبی است با منشأ زیستی و ریشه نابهنجاری و مشکلات موجود در زمینه شناخت و نشانه‌های رفتاری اختلال نیز از آن نشأت می‌گیرد (عطادخت و همکاران، ۱۳۹).

مشکلات ویژه یادگیری، اختلالات طیفی را نشان می‌دهند که هر کدام در حدود ۵ تا ۱۵ درصد جمعیت در سن مدرسه را شامل می‌شود (گریگورینکو^۴ و همکاران، ۲۰۲۰). بر اساس شواهدی که در پژوهش‌ها موجود است دانش‌آموزانی که نمره‌های تحصیلی آن‌ها در آزمون‌های پیشرفت تحصیلی معتبر و هنجار مرجع کمتر از رتبه درصدی ۲۵ قرار گیرد به‌عنوان مشکل یادگیری (کم پیشرفت) و دانش‌آموزانی که نمره‌های آن‌ها از رتبه درصدی ۱۰ کمتر باشد به‌عنوان مشکلات یادگیری ویژه طبقه‌بندی می‌شوند (وودز^۵ و همکاران، ۲۰۲۰).

دانش‌آموزان با اختلال خواندن بزرگ‌ترین دسته از دانش‌آموزان با اختلال یادگیری هستند (نصرتی و همکاران، ۱۴۰۰). تقریباً ۴ تا ۱۰ درصد همه کودکانی که به مدرسه می‌روند، مشکل خواندن دارند (استولینگ^۶، ۲۰۰۰؛ به نقل از سوتوزاکی و پارلو^۷، ۲۰۰۶) و

-
1. United States Department of Education
  2. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5)
  3. Specific Learning Disorder
  4. Grigorenko
  5. Woods
  6. Snowling
  7. Sotozaki & Parlow

تقریباً ۸۰ درصد از دانش‌آموزان با مشکلات یادگیری، در خواندن مشکل دارند (والاس^۱، ۲۰۰۵؛ مایز و کلهون^۲، ۲۰۰۶). پژوهش معین‌الغربائی و همکاران در سال ۱۳۹۴ نشان داد که نرخ شیوع مشکلات خواندن در میان دانش‌آموزان ابتدایی استان خراسان شمالی ۳/۳۹ درصد است. همچنین شریفی و داوری (۱۳۹۱) نشان دادند که ۵/۴۲ درصد دانش‌آموزان پایه اول و ۷/۵۵ درصد دانش‌آموزان پایه دوم دارای مشکلات خواندن هستند. خواندن یک فعالیت هدفمند است که نیازمند تنظیم فعالیت‌های شناختی گسترده و وسیع برای رمزگشایی و درک یادگیری از مطلب است و درک متن به‌عنوان ساخت یک نمایش ذهنی از اطلاعات مطلب و تفسیر آن تعریف شده است (وندن بروک و کرمر^۳، ۲۰۰۰؛ به نقل از یاری‌مقدم و همکاران، ۱۳۹۹). همچنین خواندن یک مهارت حائز اهمیت است که دانش‌آموزان باید تا زمانی که سنشان پایین است به این مهارت تسلط پیدا کنند؛ زیرا خواندن به افزایش دانش آن‌ها و ادامه تحصیل آن‌ها در سنین بعدی کمک می‌کند و همچنین ارتباط اجتماعی این افراد را تقویت می‌کند (رویانتو^۴، ۲۰۱۲). مشکلات در خواندن یکی از حوزه‌های بسیار مهمی است که به‌طور معمول در دسرهای بیشتری برای دانش‌آموزان دارای مشکلات یادگیری به وجود می‌آورد (تارویان^۵ و همکاران، ۲۰۰۷). خواندن از جمله حیطه‌های تحصیلی است که با شکست تحصیلی بسیار همراه می‌شود؛ چراکه فرایندی پیچیده و متشکل از تعدادی از مهارت‌ها است که باید در آن‌ها تسلط کسب شود (حریری و همکاران، ۱۳۹۵). دانش‌آموزانی که دارای مشکلات خواندن هستند معمولاً مشکلاتی در واج‌شناسی، رمزگشایی کلمات، روان‌خوانی و درک مطلب دارند و موضوعی چالش‌برانگیز بوده که درمانگران درصدد کاهش این مشکلات و موانع پیش روی این دانش‌آموزان هستند. ایجاد آموزشگاه‌های خاص، کلاس‌های فوق‌برنامه، روش‌های مداخله‌ای که در مراکز روان‌شناختی صورت می‌پذیرد همگی گام‌هایی در راه

-
1. Wallace
  2. Mayes & Calhoun
  3. Van Den Broek & Kremer
  4. Royanto
  5. Taroyan

کاهش این مشکلات است.

با توجه به این که مشکلات یادگیری پیشرفت تحصیلی، یادگیری، عزت‌نفس و سلامت جسم و روان کودکان مبتلابه این مشکلات را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد و فشار مضاعفی برای خانواده‌ها و مسئولان آموزش و پرورش از جمله معلمان و مدیران آموزشگاه‌ها و مدارس وارد می‌کند، مداخله‌های درمانی در این زمینه ضرورت پیدا می‌کند. در این میان پرداختن به مشکلات خواندن اهمیت بیشتری نسبت سایر مشکلات خاص یادگیری از جمله مشکلات مربوط به نوشتن و مشکلات ریاضیات پیدا می‌کند. چراکه بروز مشکلات خاص خواندن می‌تواند منجر به اختلال در دو حوزه دیگر شود و همچنین با توجه به آمارها، میزان شیوع اختلال خاص خواندن در مقایسه با سایر مشکلات یادگیری بیشتر است. لذا در این پژوهش تصمیم بر آن است تا اثربخشی دو راهبرد نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب را بر بهبود مهارت‌های خواندن دانش‌آموزان دارای مشکل خواندن مورد بررسی و سنجش قرار دهد.

یکی از روش‌هایی که به کمک دانش‌آموزان، ویژه دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن آمده است، استفاده از راهبردها است. سیف (۱۴۰۰)، راهبرد را به شکل یک برنامه یا نقشه کلی که از مجموعه‌ای از عملیات تشکیل شده و برای رسیدن به یک هدف مشخص طراحی و اجرا می‌گردد، تعریف می‌کند.

نقشه‌برداری از داستان^۱ یکی از راهبردهایی است که توجه دانش‌آموزان را به عناصر مرتبط به وسیله استفاده از یک ساختار خاص هدایت می‌کند. نقشه‌های داستان یک نمایش دیداری_ فضایی برای اطلاعات کلیدی در داستان فراهم می‌کنند. این نقشه‌ها برای استفاده از زبان‌آموزان برای شناسایی عناصر داستانی و فراهم کردن فضا برای آن‌ها جهت ثبت این اطلاعات، عمل می‌کنند. ممکن است قبل از خواندن یک متن برای استخراج دانش قبلی، تسهیل بحث و ثبت اطلاعات مرتبط درباره یک موضوع از نقشه‌های داستان استفاده شود. استفاده از نقشه‌های داستان در هنگام خواندن متن، راهنمایی برای خوانندگان جهت ثبت

اطلاعات قابل توجه فراهم می‌کند و به‌عنوان یک مرور پس از خواندن عمل می‌کند (بولانیو^۱ و همکاران، ۲۰۰۴). این نقشه‌های داستانی به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهند که رویدادهای داستان را به یکدیگر ارتباط دهند و بین عناصر اصلی آن پیوند برقرار کنند. یک نقشه ساده ممکن است تنها شامل مفاهیم شروع، وسط و پایان باشد. درحالی که یک نقشه پیچیده می‌تواند شامل سؤال‌هایی دربارهٔ شخصیت‌ها، محیط و رویدادها باشد. تدریس عناصر ساختاری یک داستان به دانش‌آموزان، آن‌ها را قادر می‌سازد اطلاعاتی که باید در هنگام خواندن داستان به دنبالشان باشند را پیش‌بینی کنند و سبب افزایش یادآوری وقایع و رویدادهای داستان شود. هدف نقشه‌برداری از داستان، وادار کردن دانش‌آموزان به جذب ویژگی‌های اصلی داستان است (هالاها و همکاران، ۲۰۰۵).

مشکلات عدیده‌ای که برای دانش‌آموزان مبتلابه مشکلات خواندن در محیط آموزشی، خانوادگی و اجتماعی رخ می‌دهد و همچنین نرخ نسبتاً بالای شیوع این مشکلات، پژوهشگر را بر آن داشت تا به کمک مطالعهٔ پیشینه‌های پژوهشی و انجام طرح مداخله‌ای به شیوهٔ مطالعهٔ موردی به این موضوع بپردازد و به دنبال یافتن پاسخ این سؤال اساسی باشد آیا آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب بر بهبود مهارت‌های خواندن دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن اثربخش است یا خیر؟

در خصوص راهبرد نقشه‌برداری از داستان هیچ منبع علمی در حوزه زبان فارسی و در منابع ایرانی که در پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی^۲، بانک اطلاعات نشریات کشور^۳، پایگاه مجلات تخصصی نور^۴ (بانک مقالات علوم اسلامی و انسانی)، پایگاه استنادی علوم جهان اسلام^۵ و سایر مجلات و پایگاه‌های پژوهشی یافت نشد که نشان می‌دهد این پژوهش در داخل ایران جدید و دست‌اول است.

-
1. Boulineau
  2. www.sid.ir
  3. www.magiran.com
  4. www.noormags.ir
  5. www.isc.ac/fa

دریک گزارش موردی از گرانک و لیدیک^۱ (۲۰۱۷) اثربخشی برنامه آموزش به هم‌گروهی با نقشه‌برداری از داستان بر درک مطلب خوانندگان با مشکلات خواندن بررسی گردید. این مطالعه تک‌موردی یک مدل آموزشی هم‌تا را با استفاده از راهبرد نقشه‌برداری از داستان برای آموزش درک مطلب بهتر دانش‌آموزان مورد آزمایش قرارداد. این آموزش اثرات زیادی بر توانایی آموزش هم‌گروهی برای پاسخ درست به مجموعه سؤالات مختلف درک مطلب در مورد داستان‌های کوتاه دارد. علاوه بر این، اجرای دستورالعمل‌ها آسان بود و قابل‌استفاده برای زندگی روزمره در مدرسه بدون هیچ‌گونه مشکلی بود.

استفاده از راهبرد نقشه‌برداری از داستان به‌صورت گروهی نیز برای بهبود درک مطلب دانش‌آموزان با مشکلات یادگیری موردبررسی قرار گرفته است. استفاده از این راهبرد دانش‌آموزان با مشکلات یادگیری درگیر با درک مطلب را ملزم می‌کرد تا پنج حوزه اصلی برای ثبت یک داستان روایی را شناسایی کنند: مکان، شخصیت‌ها، مسئله، راه‌حل و نظر. این راهبرد همچنین می‌تواند به دانش‌آموزان در تجسم ارتباط بین ایده‌ها کمک کند و معلمان می‌توانند از مزایای راهبرد ترسیم داستان گروهی برای تعیین نقاط قوت و ضعف دانش‌آموزان خود در حین خواندن درک مطلب بهره‌مند شوند. استفاده از راهبرد نقشه‌برداری از داستان گروهی به دانش‌آموزان با مشکلات یادگیری کمک می‌کند تا متن را راحت‌تر درک کنند (آلتورکی^۲، ۲۰۱۷).

تأثیر نقشه‌برداری از داستان بر درک مطلب خواندن بر اساس مسئله تحقیق و نتیجه تحلیل داده‌ها که توسط سولیچاه^۳ (۲۰۱۷) صورت گرفت، نمایانگر پیشرفت درک مطلب دانش‌آموزان با استفاده از راهبرد نقشه‌برداری از داستان است. سریانا و یوسابینوس^۴ (۲۰۱۸) نشان دادند که استفاده از تکنیک نقشه‌برداری از داستان برای بهبود میزان درک مطلب خواندن قصه سبب بهبود توجه، پاسخ‌دادن و پیوستن دانش‌آموزان به بحث در طول دوره می‌شود.

1. Grunke & Leidig
2. Alturki
3. Sholichah
4. Sriyana & Eusabinus

اثربخشی آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک ...؛ پورچیت‌ساز و همکاران | ۱۸۳

دانش‌آموزان با استفاده از راهبرد نقشه‌برداری از داستان قادر به شناسایی اطلاعات خاص داستان با درک مطلب خوب هستند. میانگین نمره درک مطلب دانش‌آموزان در هر سیکل به کمک این راهبرد افزایش یافت. در اولین سیکل میانگین نمره دانش‌آموزان ۷۳ بود. در سیکل دوم ۸۸ نفر به نمره عالی رسیدند. در نتیجه نقشه‌برداری از داستان باعث بهبود درک خواندن دانش‌آموزان از قصه شد (بودیمن^۱، ۲۰۱۹). ولانداری^۲ (۲۰۱۹) کاربرد نقشه‌برداری از داستان و نقشه‌برداری ذهنی در برابر افزایش درک مطلب دانش‌آموزان (مطالعه تطبیقی) را مورد بررسی قرار داد. پس از تجزیه و تحلیل داده‌ها، محقق متوجه شد که هر دو روش درک مطلب دانش‌آموزان را افزایش داده‌اند، اما تفاوت معناداری در افزایش درک مطلب بین کسانی که روش نقشه‌برداری از داستان را استفاده کرده‌اند با آن‌هایی که تکنیک نقشه‌برداری ذهنی استفاده کرده‌اند، وجود ندارد. هر دو تکنیک در افزایش درک مطلب دانش‌آموزان مؤثر هستند.

استفاده از راهبرد نقشه‌برداری از داستان علاوه بر بهبود عملکرد خواندن دانش‌آموزان، سبب افزایش انگیزه خواندن نیز می‌گردد (فرمانسیا^۳ و همکاران، ۲۰۱۹) و نتایج بهتری نسبت به روش‌های تدریس سنتی و مرسوم در درک مطلب داستان در دانش‌آموزان به دست می‌دهد (ساری و همکاران، ۲۰۲۰). همچنین استفاده از تکنیک نقشه‌برداری از داستان می‌تواند مهارت‌های نوشتن دانش‌آموزان را بهبود ببخشد (عثمان^۴ و همکاران، ۲۰۲۰). سازمان‌دهندگان گرافیکی، مانند نقشه داستان، می‌توانند ابزاری را برای دانش‌آموزان فراهم کنند که بر عناصر داستان تمرکز می‌کند تا به درک و بازگو کردن کمک کند. یافته‌ها نشان می‌دهند که نقشه‌های داستان در ابتدای سال اجرا می‌شوند و در طول برنامه درسی خواندن برای بهبود درک مطلب دانش‌آموزان مورد استفاده قرار می‌گیرند (اسپلیتوزر^۵، ۲۰۲۰). استفاده از تکنیک نقشه‌برداری از داستان در مرحله پیش

-
1. Budiman
  2. Wulandari
  3. Firmansyah
  4. Usma, Safitri & Marhum
  5. Splittstoesser

نگارش می‌تواند به دانش‌آموزان در سازمان‌دهی ایده‌های خود کمک کند و از اشتباهات گرامری و املایی اجتناب شود، رویدادها به منطقی با جملات داشته باشد و از اشتباهات گرامری و املایی اجتناب شود، رویدادها به روشی طبیعی و روان که به خوانندگان ارائه شود تا به درک مطلب کمک شود (جمیل^۱، ۲۰۲۲).

در خصوص راهبردهای درک مطلب می‌توان به پژوهش خوشحال و همکاران (۱۳۹۴) اشاره کرد که به اثربخشی راهبردهای درک مطلب بر پیشرفت خواندن دانش‌آموزان مبتلابه نارساخوانی پرداختند که نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیری نشان داد، به‌طور معنی‌داری آموزش راهبردهای درک مطلب می‌تواند به‌عنوان یک برنامه آموزشی کارآمد در جهت حل مشکلات دانش‌آموزان نارساخوان، مورد استفاده قرار گیرد. جعفری گهر و کرمی (۱۳۹۴) به بررسی بهبود راهبردهای خواندن و درک مطلب انگلیسی دانش‌آموزان دبیرستان از طریق ارزشیابی پویا پرداختند. نتایج نشان داد که آموزش راهبردهای خواندن و درک مطلب از طریق حاشیه‌نویسی در برگه‌های آزمون و میانجی‌گری‌های شفاهی در ارزشیابی پویا اثرات آنی و تأخیری مثبتی برافزایش آگاهی و به‌کارگیری چنین راهبردهایی به‌ویژه برای دانش‌آموزانی اثر مثبتی داشت که پیشرفت تحصیلی پایین‌تری داشتند.

کمپ^۲ (۲۰۱۷) به بررسی راهبردهای درک مطلب برای دانش‌آموزان دارای مشکلات یادگیری یا زبانی و اختلالات گفتاری یا اختلال نقص توجه و بیش‌فعالی پرداخت. دانش‌آموزان مبتلابه مشکلات یادگیری و زبانی و دانش‌آموزان مبتلابه اختلال بیش‌فعالی - نقص توجه اغلب با خواندن و درک مطلب مشکل دارند. نتایج نشان داد که استفاده از مدل راهبردهای درک مطلب تأثیر مثبتی بر درک مطلب با بیش‌ترین دستاوردهای مربوط به سؤالات استنباطی داشت. لیاو و وانگ^۳ (۲۰۱۸) استفاده از راهبردهای درک مطلب برای خودکارآمدی، اضطراب و مهارت خواندن زبان انگلیسی دانش‌آموزان به‌عنوان زبان

1. Jameel

2. Kemp

3. Liao & Wang

اثربخشی آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک ...؛ پورچیت‌ساز و همکاران | ۱۸۵

خارجی را مورد بررسی قرار دادند. آموزش به دانشجویان تایوان در استفاده از راهبردهای درک مطلب هنگامی که آن‌ها انگلیسی را به‌عنوان زبان خارجی می‌خوانند، اضطراب خواندن انگلیسی آن‌ها را کاهش داده و خودکارآمدی و مهارت خواندن انگلیسی آن‌ها را افزایش می‌دهد.

راهبردهای درک مطلب را نیز می‌توان با استفاده از نرم‌افزارهای موبایل به دانش‌آموزان مبتلابه مشکلات یادگیری آموزش داد. در این مورد انگیزه دانش‌آموزان برای استفاده از برنامه کاربردی تلفن همراه بالا و نظرات خانواده‌ها و معلمان نسبت به این روش مثبت بود و آن‌ها شاهد افزایش مهارت‌های خواندن دانش‌آموزان بودند (اوزبک و ارگول^۱، ۲۰۲۱). با توجه به خلأهای پژوهشی در ایران، این پژوهش باهدف تعیین میزان اثربخشی آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب بر بهبود مهارت‌های خواندن دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن انجام گرفت.

روش

پژوهش حاضر دارای رویکرد مداخله‌ای و از نوع پژوهش‌های «تک آزمودنی»^۲ به روش ورود هم‌زمان است. در این پژوهش از طرح A-B استفاده شد. ابتدا در موقعیت A که میزان مهارت خواندن است به‌منظور بررسی حالت اولیه (خط پایه) شرایط محیطی و رفتار مشارکت‌کننده مدنظر قرار گرفت. در موقعیت B عمل آزمایشی که عبارت است از آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب اعمال گردید.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری پژوهش از تمامی دانش‌آموزان دارای مشکل خواندن از پایه سوم ابتدایی که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ در مدارس شهر یزد مشغول به تحصیل بودند، تشکیل شده بود. روش نمونه‌گیری نمونه‌گیری در دسترس بود، با توجه به شرایط ویژه‌ای که به خاطر پاندمیک ویروس کرونا ایجاد شده بود، طی یک مجوز

-
1. Ozbek, Ergul
  2. Single-subject

آموزش و پرورش در یک مدرسه به انتخاب نمونه و گزینش افراد اقدام شد. ملاک‌های انتخاب مشارکت‌کننده‌مان داشتن بهره هوشی متوسط یا بالاتر از متوسط (بر اساس آزمون هوش و کسلر نمره ۸۵ به بالا)، داشتن مشکلات خواندن، سلامت جسمی از لحاظ بینایی، شنوایی و غیره، عدم وجود فقر محیطی و آموزشی. با توجه به ملاک‌های گفته‌شده و شرایط خاص اجرای پژوهش در دوران کرونا، ۴ مشارکت‌کننده انتخاب گردید که یکی از مشارکت‌کننده‌ها به خاطر مشکلاتی در اتصال به پلتفرم و سطح اضطراب بالا از حضور در جلسات انصراف داد و در نهایت پژوهش با ۳ مشارکت‌کننده اجرا گردید. برای جمع‌آوری اطلاعات پژوهش از ابزارهای زیر استفاده گردید.

آزمون هوش و کسلر کودکان ویرایش چهارم: در سال ۱۹۴۹ توسط و کسلر برای سنجش هوش کودکان تهیه‌شده است. متناسب با گروه سنی ۶ تا ۱۶ سال است. از دو مقیاس هوش کلامی و عملی تشکیل شد، هر مقیاس دارای ۶ خرده‌آزمون است که از هر کدام، ۵ خرده‌آزمون اصلی بوده، یک خرده‌آزمون به‌عنوان خرده‌آزمون مکمل یا ذخیره به کار می‌رود. خرده‌آزمون‌های اصلی مقیاس کلامی شامل اطلاعات عمومی، شباهت‌ها، محاسبه، گنجینه لغات و درک‌فهم بوده، در مقیاس عملی نیز تکمیل تصاویر، تنظیم تصاویر، طراحی مکعب‌ها، الحاق قطعات و رمزگردانی یا نماد عددی جزء خرده‌آزمون‌های اصلی محسوب می‌شوند، فراخنایی ارقام از مقیاس کلامی و مازها از مقیاس عملی، خرده‌آزمون مکمل یا ذخیره محسوب می‌شوند (عطادخت و همکاران، ۱۳۹۳). از این آزمون برای بررسی هوشبر دانش‌آموز و همچنین ملاکی جهت تشخیص وجود اختلال در دانش‌آموز استفاده می‌شود. نسخه چهارم مقیاس‌های هوش و کسلر کودکان، در سال ۲۰۰۳ تدوین گردید. در ایران صادقی و همکاران (۱۳۹۰) روایی و اعتبار ویرایش چهارم مقیاس هوش و کسلر کودکان را در استان چهارمحال و بختیاری را بررسی کردند. نتایج به‌دست‌آمده شامل: فهم کلامی ۰/۸۸، استدلال ادراکی ۰/۸۳، حافظه فعال ۰/۸۲، سرعت پردازش ۰/۸۰ و هوشبر کل ۰/۹۱ می‌باشد. نسخه اصلی «وکسلر ویرایش ۴» شامل ۱۵ خرده‌آزمون اصلی در قالب چهار مقیاس فهم کلامی، سرعت پردازش، حافظه فعال و کل

می‌باشد که هر مقیاس دارای خرده آزمون‌های فرعی می‌باشد. از این آزمون جهت غربالگری اولیه استفاده شده است.

آزمون خواندن و نارساخوانی (نما): از این آزمون برای تشخیص اختلال خواندن در دانش‌آموزان پایه اول تا پنجم ابتدایی استفاده می‌شود. این آزمون را کرمی نوری و مرادی (۱۳۸۴) برای دانش‌آموزان تک‌زبانه (فارسی) و دوزبانه (تبریزی و سنندجی) دختر و پسر پایه اول تا پنجم دبستان هنجاریابی کردند. ضریب آلفای کرونباخ کل آزمون ۰/۸۲ به دست آمد. آزمون خواندن واژه‌ها شامل سه فهرست ۴۰ کلمه‌ای و در سه سطح کلمات (مانند سرب، روباه) با آلفایی کرونباخ ۰/۹۸، کلماتی (مانند میز، اتوبوس) با آلفایی کرونباخ ۰/۹۹ و کلماتی (مانند آب، ژاله) با آلفایی کرونباخ ۰/۹۱، آزمون خواندن واژه‌های بدون معنی با آلفایی کرونباخ ۰/۸۵، آزمون درکک واژه‌ها با آلفایی کرونباخ ۰/۷۳، آزمون زنجیره واژه‌ها با آلفایی کرونباخ ۰/۶۵ آزمون درکک متن شامل دو آزمون فرعی است (متن مشترکک برای پایه‌های دوم و سوم و دو متن اختصاصی برای هر پایه) آلفایی کرونباخ متن پایه سوم (فرم الف و ب) به ترتیب ۰/۶۱ و ۰/۶۲ و ۰/۶۲ بود. آزمون قافیه‌ها با آلفایی کرونباخ ۰/۸۸، آزمون نامیدن تصاویر آلفایی کرونباخ ۰/۷۵، آزمون حذف آواها با آلفایی کرونباخ ۰/۷۸، آلفایی کرونباخ در این پژوهش ۰/۶۶ و همچنین آزمون نشانه واژه‌ها آلفایی کرونباخ ۰/۷۵ است. همچنین، نتایج تحلیل عاملی نشان داد که این آزمون از دو عامل اصلی تشکیل می‌شود که عامل اول به ترتیب شامل آزمون‌های لغات با بسامد بالا، متوسط، درک کلمات، حذف آواها، خواندن ناکلمات و شبه کلمات و عامل دوم شامل آزمون‌های زنجیره کلمات، قافیه، نامیدن تصاویر ۱، نامیدن تصاویر ۲، درک متن و نشانه‌ها است (حسینی و همکاران، ۱۳۹۵). در آزمون نما کسب نمره زیر ۱۵۷ و یا داشتن ۱۱ خطا یا بیشتر، به‌عنوان دانش‌آموز دارای مشکلات خواندن تشخیص داده شد (حیدری و همکاران، ۱۳۹۱). از این آزمون به‌عنوان پیش‌آزمون جهت تعیین خط پایه و پس‌آزمون استفاده گردید. در این پژوهش آزمون نما هم برای سنجش متغیر وابسته استفاده شده و هم برای غربالگری دانش‌آموزان دارای مشکل خواندن.

روش اجرا: در این پژوهش، جلسات اولیه به غربالگری و تعیین خط پایه پرداخته شد. ملاک ورود به طرح پژوهش کسب نمره حداقل ۸۵ در آزمون هوش و کسلر و هر سه مشارکت‌کننده نمره هوشبر ۸۵ یا بیشتر را در آزمون و کسلر کسب نمودند و در آزمون نما نیز خطاهای هر سه دانش‌آموز بیش از ۱۱۴ بود. در ۸ جلسه با استفاده از داستان‌ها، مداخله آموزشی و درمان به شرح ذیل صورت گرفت.

راهبردهای درک مطلب

(۱) پیش‌بینی کردن: قبل از خواندن، دانش‌پیشین دانش‌آموزان را از طریق پیش‌بینی فعالیت‌ها، فعال و ارزیابی می‌شوند. دانش‌آموزان می‌توانند داستان را بر اساس موضوع آن، نگاه اجمالی به تصاویر آن، یا تجارب قبلی خود درباره موضوع یا شخصیت‌های داستان، پیش‌بینی کنند. پیش‌بینی، انگیزه‌ای برای یادگیری ایجاد می‌کند و مسیر درک مطلب را روشن می‌کند.

(۲) خلاصه کردن: هدف از خلاصه کردن، تشخیص ایده اصلی داستان توسط دانش‌آموزان است. تدریس راهبردهای خلاصه کردن به دانش‌آموزان به آن‌ها کمک می‌کند بر مفاهیم اصلی تمرکز کنند. دو راهبرد برای خلاصه کردن عبارتند از: خلاصه یک‌جمله‌ای و کوتاه کرد پاراگراف.

• خلاصه کردن یک‌جمله‌ای: از دانش‌آموزان خواسته می‌شود یک پاراگراف یا بخش کوتاهی از یک کتاب را بخوانند و سپس آنچه خواندند را در یک جمله خلاصه کنند. دانش‌آموزان می‌توانند نظراتشان را مطرح کنند.

• کوتاه کردن پاراگراف: درباره شخصیت داستان از دانش‌آموزان سؤال می‌شود، سپس از آن‌ها خواسته می‌شود پاراگراف را در رابطه با اینکه درباره چه کسی یا چه چیزی بود در ده کلمه یا کمتر بیان کنند. این تکنیک برای تشخیص ایده اصلی پاراگراف طراحی شده است، اما می‌توان از آن برای کل یک داستان نیز استفاده کرد.

(۳) بازگو کردن: به دانش‌آموزان فرصت داده می‌شود تا پس از خواندن و شنیدن داستان آن را بازگو کنند. در بازگو کردن به موارد زیر نمره داده می‌شود: مطرح کردن

اثربخشی آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک ...؛ پورچیت‌ساز و همکاران | ۱۸۹

ایده اصلی، توالی زمانی صحیح، مطرح کردن شخصیت‌ها و محیط و رویدادهای اصلی.

(۴) بازخوانی: انواع راهبردهای بازخوانی به دانش‌آموزان آموزش داده می‌شود.

• یک راهبرد، راهبرد «نگاه به عقب» است. اگر دانش‌آموزی پاسخ سؤالی را نداند،

به او نحوه نگاه کردن به عقب و پیدا کردن پاسخ آموزش داده می‌شود.

• راهبرد دیگر خواندن، برای روان‌خوانی است. به دانش‌آموزان یاد بدهید که اگر

در جمله‌ای از دو اشتباه بیشتر دارد، آن را دوباره بخواند.

(۵) سؤال کردن: از دانش‌آموز خواسته می‌شود بر اساس داستان خوانده شده به

سؤالات پاسخ دهد. سؤالات می‌تواند با این کلمات شروع شوند: چه کسی، چه چیزی، چه

موقع، کجا و چگونه.

در انتها، تعیین عناصر داستان در قالب یک فرم از پیش طراحی شده و پر کردن

قسمت‌های مرتبط با داستان راهبرد نقشه‌برداری از داستان اجرا شد. این عناصر شامل

شخصیت‌های داستان (شخصیت‌های اصلی و فرعی)، مکان و زمان داستان، مسئله داستان و

راه‌حل ارائه شده در داستان می‌شود.

در جلسه نهایی این طرح نیز ارزشیابی به عمل آمد. شرح جلسات آموزشی درمانی در

جدول ۱ قابل مشاهده است.

جدول ۱. خلاصه جلسات آموزشی - درمانی

جلسه	موضوع جلسه	مدت جلسه	اهداف
اول	مصاحبه با والدین	۴۵ دقیقه	تشخیص مشکلات کودک
دوم	اجرای آزمون وکسلر	۱۸۰ دقیقه	سنجش هوشبر
سوم	اجرای آزمون نما	۱۲۰ دقیقه	پیش‌آزمون
چهارم	داستان گنجشک کوچولوی ترسو	۶۰ دقیقه	آموزش و تمرین راهبردهای درک مطلب از قبیل پیش‌بینی کردن، خلاصه کردن، بازگو کردن،
پنجم	داستان بخت بد	۶۰ دقیقه	
ششم	داستان آدم‌برفی	۶۰ دقیقه	بازخوانی، پاسخ به سؤالات درک مطلب و همچنین
هفتم	داستان مانگا، همسرش و پرنده‌ها	۶۰ دقیقه	شناسایی اجزای داستان و ترسیم نقشه داستان

اهداف	مدت جلسه	موضوع جلسه	جلسه
	۶۰ دقیقه	داستان امیر جوان و قصه‌ها	هشتم
	۶۰ دقیقه	داستان قوی‌ترین حیوان جنگل	نهم
	۶۰ دقیقه	داستان خانه زیبا	دهم
	۶۰ دقیقه	داستان کلوچه گردویی چه مزه‌ای داشت	یازدهم
پس‌آزمون	۱۲۰ دقیقه	اجرای آزمون نما	دوازدهم

جهت تحلیل نتایج از فرمول درصد بهبودی استفاده شد. شاخص درصد بهبودی به‌منظور تعیین معناداری بالینی تغییرات مورد استفاده قرار گرفت. بر اساس این فرمول ۵۰ درصد در کاهش علائم به‌عنوان موفقیت در درمان، نمرات بین ۲۵ تا ۴۹ درصد به‌عنوان بهبودی اندک و کاهش نمرات زیر ۲۵ درصد به‌عنوان شکست درمانی تلقی می‌شود. این فرمول را نخستین بار بلانچارد و اسکوارز^۱ به کار بردند که از طریق فرمولی که در ذیل آمده محاسبه می‌گردد (حمیدپور، ۱۳۸۷، به نقل از موسوی‌مقدم و همکاران، ۱۳۹۶).

$$\text{درصد بهبودی} = \frac{\text{PostTest} - \text{preTest}}{\text{preTest}} \times 100$$

شاخص تغییر پایا نیز معیار دیگری است که به جنبه آماری میزان تغییر به وجود آمده بر اثر درمان توجه می‌کند و به این پرسش پاسخ می‌دهد که آیا میزان تغییر به وجود آمده آن‌قدر بزرگ است که بتوان آن را از لحاظ بالینی معنادار تلقی کرد؟ در حقیقت محاسبه شاخص پایا نقطه برشی به دست می‌دهد تا بر اساس آن بتوان وضعیت تک‌تک افراد گروه درمان را از نظر تغییرات درمانی روشن کرد (اصغری‌مقدم و شعیری، ۱۳۹۳). محاسبه شاخص تغییر پایا به وسیله فرمول زیر صورت می‌پذیرد:

1. Blanchard & Schwarz

$$RCI = \frac{PostTest - preTest}{\sqrt{2SE^2}}$$

SE خطای معیار اندازه‌گیری است که از طریق فرمول زیر به دست می‌آید:

$$SE = SD\sqrt{1-r},$$

که r آلفای کرونیباخ متغیر درمان است و SD انحراف معیار متغیر درمان، قبل از درمان است. در این فرمول اگر قدر مطلق شاخص تغییر پایا از ۱/۹۶ بزرگ‌تر بود. می‌توان با ۹۵٪ اطمینان گفت که تغییر مشاهده‌شده در نمره‌های پس‌آزمون نسبت به پیش‌آزمون حاصل تصادف نیست. بلکه نشانگر تغییری پایدار و واقعی است (اصغری‌مقدم و شعیری، ۱۳۹۳).

یافته‌ها

یافته‌ها در مورد مشارکت‌کننده اول

سن مشارکت‌کننده: ۸ سال و ۱۰ ماه و ۲ روز جنسیت: پسر، پایه تحصیلی: سوم دبستان
هوشبر: ۹۵

جدول ۲. نتایج عملکرد مشارکت‌کننده اول در آزمون نما

خردۀ مقیاس‌ها	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	نمره کامل آزمون	درصد بهبودی	شاخص تغییر پایا
خواندن کلمات	۸۰	۱۱۲	۱۲۰	۴۰	۱۰/۲۹
زنجیره کلمات	۲۵	۳۷	۵۳	۴۸	۹/۹۹
قافیه	۹	۱۶	۲۰	۷۷/۷۸	۷/۳۹
نامیدن تصاویر	۳۶	۴۰	۴۰	۱۱/۱۲	۲/۴
درک متن	۱۲	۱۸	۲۴	۵۰	۱/۹۲
درک کلمات	۱۵	۲۶	۳۰	۷۳/۳۴	۴/۱
حذف آواها	۱۵	۲۸	۳۰	۸۶/۶۷	۱۶/۱۳
خواندن ناکلمات	۲۶	۲۹	۳۰	۵۰	۹/۲۹
نشانه‌های حرف	۸	۱۶	-	۱۰۰	۱۳/۱۶
نشانه‌های مقوله	۳۸	۶۱	-	۶۰/۵۳	۸/۴۷

یافته‌ها در مورد مشارکت‌کننده دوم

سن مشارکت‌کننده: ۸ سال و ۱۱ ماه و ۱۵ روز، جنسیت: پسر، پایه تحصیلی: سوم دبستان
هوشبر: ۸۵

جدول ۳. نتایج عملکرد مشارکت‌کننده دوم در آزمون نما

خارده مقیاس‌ها	پیش آزمون	پس آزمون	نمره کامل آزمون	درصد بهبودی	شاخص تغییر پایا
خواندن کلمات	۵۰	۷۶	۱۲۰	۵۲	۸/۳۶
زنجیره کلمات	۲۶	۳۲	۵۳	۲۳/۰۸	۴/۹۹
قافیه	۵	۱۱	۲۰	۱۲۰	۶/۳۴
نامیدن تصاویر	۳۵	۳۸	۴۰	۸/۵۸	۱/۸۰
درک متن	۶	۱۷	۲۴	۱۸۳/۳۴	۳/۵۲
درک کلمات	۱۱	۲۱	۳۰	۹۰/۹۱	۳/۷۲
حذف آواها	۱۲	۱۸	۳۰	۵۰	۷/۴۵
خواندن نا کلمات	۱۵	۳۳	۳۰	۱۲۰	۱۲/۸۶
نشانه‌های حرف	۱۰	۱۸	-	۸۰	۱۳/۱۶
نشانه‌های مقوله	۳۳	۵۶	-	۶۹/۷۰	۸/۴۷

یافته‌ها در مورد مشارکت‌کننده سوم

سن مشارکت‌کننده: ۸ سال و ۱۱ ماه و ۲۲ روز، جنسیت: پسر، پایه تحصیلی: سوم دبستان
هوشبر: ۹۳

جدول ۴. نتایج عملکرد مشارکت‌کننده سوم در آزمون نما

خارده مقیاس‌ها	پیش آزمون	پس آزمون	نمره کامل آزمون	درصد بهبودی	شاخص تغییر پایا
خواندن کلمات	۵۸	۶۹	۱۲۰	۱۸/۹۷	۳/۵۴
زنجیره کلمات	۱۹	۲۴	۵۳	۲۶/۳۲	۴/۱۶
قافیه	۷	۱۳	۲۰	۸۵/۷۲	۶/۳۴
نامیدن تصاویر	۳۲	۳۹	۴۰	۲۱/۸۸	۴/۲۰
درک متن	۱۰	۱۹	۲۴	۹۰	۲/۸۸
درک کلمات	۱۸	۲۹	۳۰	۶۱/۱۲	۴/۱

اثربخشی آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک ...؛ پورچیت‌ساز و همکاران | ۱۹۳

خرده مقیاس‌ها	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	نمره کامل آزمون	درصد بهبودی	شاخص تغییر پایا
حذف آواها	۱۰	۲۰	۳۰	۱۰۰	۱۲/۴۱
خواندن ناکلمات	۱۸	۲۵	۳۰	۳۸/۸۹	۵
نشانه‌های حرف	۹	۱۶	-	۷۷/۷۸	۱۱/۵۱
نشانه‌های مقوله	۴۲	۶۶	-	۵۷/۱۵	۸/۸۴

در جدول ۵ می‌توان خلاصه‌ای از نتایج سه مشارکت‌کننده را مشاهده و مقایسه نمود. موارد ستاره‌دار، آزمون‌هایی هستند که دانش‌آموز هم از نظر میزان درصد بهبودی و هم از لحاظ شاخص تغییر پایا نمرات آن معنادار گردیده است. با مشاهده این جدول می‌توان دریافت که هر سه مشارکت‌کننده در خرده‌آزمون‌های قافیه، درک کلمات، حذف آواها، نشانه‌های حرف و نشانه‌های مقوله به صورت مشترک رشد و تغییر معناداری در این مهارت‌ها به دست آورده‌اند. در دو مشارکت‌کننده اول و دوم خواندن ناکلمات معنادار شده و در دو مشارکت‌کننده دوم و سوم درک متن معنادار گردیده است. همچنین داده‌های مربوط با زنجیره کلمات و نامیدن تصاویر برای هیچ‌کدام از مشارکت‌کنندگان معنادار نگردیده است.

جدول ۵. مقایسه عملکرد سه مشارکت‌کننده

خرده‌آزمون‌ها	مشارکت‌کننده اول	مشارکت‌کننده دوم	مشارکت‌کننده سوم
خواندن کلمات		*	
زنجیره کلمات			
قافیه	*	*	*
نامیدن تصاویر			
درک متن		*	*
درک کلمات	*	*	*
حذف آواها	*	*	*
خواندن ناکلمات	*	*	
نشانه‌های حرف	*	*	*
نشانه‌های مقوله	*	*	*

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های پژوهش در راستای پاسخ به سؤال پژوهش، در هر مشارکت‌کننده (۳) دانش‌آموز پسر)، از ده مهارت خواندن که به‌وسیلهٔ آزمون نما سنجیده شد در مشارکت‌کننده اول و سوم شش مهارت بهبودیافته است و در آزمودنی دوم هشت مهارت بهبودیافته است. هر سه مشارکت‌کننده در خرده‌آزمون‌های قافیه، درک کلمات، حذف آواها، نشانه‌های حرف و نشانه‌های مقوله به‌صورت مشترک رشد و تغییر معناداری در این مهارت‌ها به دست آورده‌اند. همچنین در دو مشارکت‌کننده اول و دوم خواندن ناکلمات معنادار شده و در دو مشارکت‌کننده دوم و سوم درک متن معنادار گردیده است؛ که این تغییرات ناشی از آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب بوده است. آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب می‌تواند به‌عنوان یک برنامه آموزشی کارآمد در جهت بهبود مهارت‌های خواندن دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن، مورد استفاده قرار گیرد. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش‌های سوانسون و دلاپاز (۱۹۹۸)، گرسن و همکاران (۲۰۰۱) همسو است؛ به نظر می‌رسد که آموزش راهبردها به‌طور مداوم توانایی دانش‌آموزان را برای دیدن روابط در داستان‌ها، پاسخ به سؤالات درک مطلب و بازگو کردن آنچه که آن‌ها به شیوه‌ای متمرکزتر می‌خوانند را بهبود می‌بخشد. استفاده از عناصر داستان، دستور زبان برای بهبود درک مطلب باید به‌عنوان بهترین تمرین برای دانش‌آموزان با مشکلات یادگیری در نظر گرفته شود. چنانچه گرانک و لیدیک^۱ (۲۰۱۷) اذعان داشته‌اند اجرای دستورالعمل‌های راهبرد نقشه‌برداری از داستان برای دانش‌آموزان آسان بود و قابل استفاده برای زندگی روزمره در مدرسه بدون هیچ‌گونه مشکلی بود.

به نظر می‌رسد که راهبردهای درک مطلب به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا خودتنظیمی بیشتری حین تکلیف داشته‌باشند و توجه خود را در طول مطالعه حفظ کنند (هدین و همکاران، ۲۰۱۱) نتایج بررسی‌ها نشان داد که برخی از دانش‌آموزان درگیر با

---

1. Grunke & Leidig

اثربخشی آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک ...؛ پورچیت‌ساز و همکاران | ۱۹۵

مشکلات خواندن، راهبردهای درک مطلب را یاد نگرفته‌اند یا آن‌ها را به‌درستی به کار نمی‌برند؛ بنابراین، آموزش راهبردهای مطالعه به دانش‌آموزان نه‌تنها به آن‌ها کمک می‌کند که در مدرسه موفق‌تر باشند بلکه به آن‌ها کمک می‌کند که به‌طور کلی موفق‌تر باشند اگر آن‌ها در نتیجه بتوانند متن را بهتر درک کنند (هاروی، ۲۰۱۳) و شناسایی پنج حوزه اصلی یک داستان (مکان، شخصیت‌ها، مسئله، راه‌حل و نظر) از طریق نقشه‌برداری می‌تواند به دانش‌آموزان در تجسم ارتباط بین قسمت‌های مختلف داستان کمک کند و سبب بهبود مهارت خواندن و درک مطلب شود (آلتورکی، ۲۰۱۷)

جهت تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان به نظریات مختلفی اشاره کرد که استفاده از راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب را حمایت می‌کند. آموزش به کودکان برای استخراج مؤثر معنا از متن، یافتن جواب سؤالات مرتبط با متن خوانده، بازگویی سلسله‌مراتب و خلاصه کردن اتفاقات رخ داده در داستان و ... از جمله مهم‌ترین کارهایی است که مدارس می‌توانند در قالب داستان و راهبردهای مرتبط به دانش‌آموزان آموزش دهند و مهارت‌های خواندن دانش‌آموزان را ارتقا دهند. بدون این توانایی‌ها، دانش‌آموزان به‌اندازه کافی برای خواندن داستان انگیزه نخواهند داشت و نمی‌توانند هدف‌های داستان را دنبال کنند.

در این پژوهش به سبب اینکه آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب به‌صورت فردی در طی جلسات متعدد انجام گرفت می‌توان بخشی از این اثربخشی را ناشی از آنچه که به‌عنوان نظام آموزش فردی^۱ معروف است، تبیین کرد. یادگیری برنامه‌ای که شامل آموزش فردی است شامل بازخورد سریع و فراوان عملکرد یادگیرنده است (السون و هرگنهان، ۲۰۰۹). در هر بخش از آموزش و استفاده از راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب، به دانش‌آموز در خصوص عملکردش بازخورد داده شد. تأکید این جلسات بر این بود که دانش‌آموزان به‌مرور بر این مهارت‌ها مسلط شوند و به‌صورت فردی و مستقل بتوانند از این راهبردها استفاده کنند. محور بودن یک دانش‌آموز

در این طرح نیز سبب افزایش علاقه و انگیزه برای فعالیت مؤثر در کلاس می‌شد. دستورات عمل‌های کوتاه و دقیق و واضح نیز از ویژگی‌های نظام‌های آموزش فردی است که در این طرح نیز به کار گرفته شد.

ورتایمر^۱ از بنیان‌گذاران رویکرد گشتالت حفظ طوطی‌وار مطالب را نقد می‌کند و معتقد است در حفظ طوطی‌وار دانش‌آموز اطلاعات را بدون درک واقعی به خاطر می‌سپارد که این نوع یادگیری غیرقابل انعطاف و تعمیم است و به سرعت فراموش می‌شود و کاربرد محدودی دارد، اما یادگیری بر اساس حل مسئله مبتنی بر درک ماهیت مسئله است و یادگیری از درون می‌جوشد. این یادگیری به سادگی قابل تعمیم است و برای زمان طولانی در یاد دانش‌آموز می‌ماند (السون و هرگنهان، ۲۰۰۹). به‌طور کلی راهبرد آموزشی یادگیری مهارت‌هایی است که دانش‌آموز بتواند در موقعیت‌های متعدد و متنوع آن‌ها را به کار بگیرد و به پاسخ برسد. راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب معمولاً بر مبنای حل مسئله استوار است و دانش‌آموز با شنیدن کل یک داستان باید اجزای عناصر داستان در قالب یک نقشه ترسیم کند و به سؤالات درک مطلب پاسخ دهد و دانش‌آموز به‌جای حفظ طوطی‌وار مطالب به حل مسئله می‌پردازد. به‌علاوه در این نوع آموزش سکوسازی نیز انجام شده است. ابتدا پژوهشگر سهم عمده‌ای از مسئولیت را به عهده می‌گیرد تا در جلسات ابتدایی راهبردها را آموزش دهد؛ اما به‌مرور که یادگیری راهبردها پیش می‌رود و هدف هر راهبرد برای دانش‌آموز روشن می‌گردد، مسئولیت یادگیری به دانش‌آموز واگذار می‌شود. در واقع، سکوسازی روشی است که در آن دانش‌آموزان برای پاسخ به سؤالات خود با استفاده از سؤالات راهنما یا راهنمایی‌های غیرمستقیم به جواب می‌رسند. از طریق سکوسازی معلم در بسیاری از مسائل و تجربیات دشوار به دانش‌آموزان کمک می‌کند. همچنین، معلم با استفاده از سکوسازی می‌تواند در زمینه‌هایی که دانش‌آموزان فاقد دانش اولیه هستند، به آن‌ها یاری رساند (رویانتو، ۲۰۱۲؛ به نقل از ویسی و همکاران، ۱۳۹۸).

---

1. Wertheimer

راهبرد نقشه‌برداری از داستان، یک نوع نقشه‌گرافیکی و مفهومی محسوب می‌شود. نقشه مفهومی برگرفته از مفهوم پیش سازمان دهنده نظریه یادگیر معنادار کلامی آزوبل^۱ است که در آن تأثیر دانش زمینه‌ای یادگیرنده بر یادگیری‌های معنادار بعدی بسیار تأکید می‌گردد. نقشه‌ها به‌عنوان نوعی ابزار آموزشی به ساختار دانشی یادگیرنده تجسم می‌بخشد و اطلاعات مهم و اساسی مطالب را به‌صورت یک خلاصه منسجم درمی‌آورد (پرازو همکاران، ۱۳۹۹). با توجه به اینکه تمام راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب در طول تما ۸ جلسه تکرار و تمرین شده علاوه بر نقش همین تکرار و تمرین در بهبود مهارت‌ها، از بعد فرایند تحلیل تکلیف^۲ و تعیین سلسله‌مراتب^۳ یادگیری نیز می‌توان نتایج را تبیین کرد که به‌عنوان فرایند شناسایی رفتارها، فرایندهای شناختی، یا دانش موردنیاز برای یادگیری یک موضوع یا مهارت خاص تعریف می‌شود (ارمروود^۴، ۲۰۱۲؛ به نقل از سیف، ۱۴۰۰). به‌عنوان مثال، به‌منظور خلاصه کردن مطالب که یکی از راهبردهای درک مطلب است، فرد باید قادر به تمایز بین ایده‌های اصلی و جزئیات و ساخت دانش جدید با یکپارچه‌سازی دانش قبلی با آنچه خوانده شد باشد.

از آنجا که دانش‌آموزان مبتلا به مشکلات یادگیری عموماً خوانندگان غیرفعال هستند (بارکلی و همکاران، ۲۰۱۱)، آموزش راهبردها می‌تواند آن‌ها را در انجام فعالیت‌های مرتبط با یادگیری مسئول و فعال نگه دارد تا جایی که بتوانند یادگیری خود را هدایت کنند و از دیگران نظم‌دهی به خودنظم‌دهی برسند. به‌طور مثال ابتدا پژوهشگر سؤالات را مطرح می‌کند و اجرای راهبردهای مختلف را یادآوری می‌کند اما به تدریج دانش‌آموز به‌صورت فعالانه در خصوص داستان‌ها و متن‌های روایی از خود سؤال می‌پرسد. این سؤال‌ها می‌تواند همان عناصر داستان باشد، یا سؤالات مربوط به درک مطلب. به این طریق، پرسشگری، جستجوگری و کاوشگری در این کودکان فعال می‌شود و می‌تواند عملکرد خود را اصلاح و هدایت کند. این کنش‌ها که منجر به خودنظم‌دهی و بهبود مهارت‌های خواندن در

1. Ausubel
2. Task Analysis
3. Learning Hierachy
4. Ormrod

فرایند یادگیری کودکان دارای مشکلات خواندن می‌شود.

همچنین داده‌های مربوط با زنجیره کلمات و نامیدن تصاویر برای هیچ‌کدام از مشارکت‌کنندگان معنادار نگردیده است. از جمله دلایلی که می‌تواند معنی‌دار نشدن آزمون نامیدن تصاویر را توجیه کند نمرات نسبتاً مناسب مشارکت‌کنندگان است (به‌طور مثال از ۴۰ تصویر، در پیش‌آزمون ۳۸ مورد را نام‌برده‌اند). به نظر می‌رسد نامیدن این ۴۰ تصویر برای این سه دانش‌آموز در پایه سوم چندان تکلیف دشواری نبوده است. ضمن اینکه در آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب به‌طور عمده از تصاویر و نمایش نقاشی‌ها و شکل‌ها استفاده نگردیده است.

اگرچه این پژوهش یافته‌های مهمی را در برداشت از لحاظ تعمیم نتایج باید محتاط بود. این پژوهش به‌صورت تک‌آزمودنی اجرا گردیده و حجم نمونه کوچک بوده است، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی حجم نمونه افزایش یابد. همچنین می‌توان این پژوهش را به‌صورت گروهی بر روی دانش‌آموزان اجرا کرد تا قابلیت تعمیم‌پذیری بیشتری داشته باشد. علاوه بر این در پژوهش حاضر تنها دانش‌آموزان پسر حضور یافتند، پیشنهاد می‌گردد که در سایر پژوهش‌ها دانش‌آموزان دختر نیز مورد ارزیابی قرار گیرند و همچنین می‌توان به‌صورت مقایسه‌ای هر دو گروه جنسیت وارد طرح پژوهشی شوند و نتایج‌شان بررسی گردد. آموزش این راهبردها به‌صورت رودررو نیز پس از پایان پاندمی کرونا می‌تواند مورد بررسی قرار بگیرد. از نحوه استفاده از راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب را می‌توان در قالب یک کارگاه آموزشی به معلمان آموزش‌وپرورش و معلمان و درمانگران مشکلات یادگیری خاص و حتی والدین آموزش داد. با توجه به جایگاه ایران در آزمون‌های پرلز که مرتبط باسواد خواندن و درک مطلب است، پیشنهاد می‌شود این راهبردها به تمام دانش‌آموزان، به‌خصوص در دوره دبستان آموزش داده شود و داستان‌ها نقش پررنگ‌تری در برنامه درسی پیدا کن همچنین این راهبردها می‌تواند در کلاس‌های فوق‌برنامه و در کلاس‌های کانون‌های پرورش فکری کودکان و نوجوانان که در قالب داستان‌خوانی و قصه‌گویی انجام می‌شود به‌عنوان یک

اثربخشی آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک ...؛ پورچیت‌ساز و همکاران | ۱۹۹

فعالیت جذاب و لذت‌بخش توسط یک تسهیل‌گر آشنا به داستان و عناصر آن و راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک مطلب انجام پذیرد.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که در نتایج این پژوهش هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

ORCID

Fateme Pourchitsaz

<https://orcid.org/0000-0003-3652-4167>

Kazem Barzegar Bafrooie

<https://orcid.org/0000-0002-5649-0016>

Maryam Zare

<https://orcid.org/0000-0001-7885-2914>

منابع

اصغری مقدم، محمدعلی، شعیری، محمدرضا. (۱۳۹۳). روش معناداری بالینی تغییرات درمانی: ویژگی‌ها، شیوه محاسبه، تصمیم‌گیری و محدودیت‌ها. *روان‌شناسی بالینی و شخصیت*، ۲۱(۱۰)، ۱۹۱-۲۰۰. قابل دسترس در:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=251898>

پراز، محمدرضا، نوروزی‌وند، حامد، شفیعی، صابر. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر آموزش پیوندی بر انگیزش دانش‌آموزان. *مطالعات و تحقیقات در علوم رفتاری*، ۲(۵)، ۷۶-۸۶ قابل دسترس در:

<http://noo.rs/fyQeE>

حیدری، طاهره، امیری، شعله، مولوی، حسین. (۱۳۹۱). اثربخشی روش تصحیح نارساخوانی دیویس بر عملکرد خواندن کودکان نارساخوان. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۶(۲)، ۴۱-۵۸

جعفری گهر، منوچهر، کرمی، مهدی. (۱۳۹۴). بهبود راهبردهای خواندن و درک مطلب انگلیسی دانش‌آموزان دبیرستان از طریق ارزشیابی پویا. *فصلنامه فناوری آموزش*، ۱۰(۲)، ۱۰۱-۱۱۴.

قابل دسترس در: <https://dx.doi.org/10.22061/tej.2015.435>

خوشحال، حدیثه، خانداده، حسین، پرند، اکرم. (۱۳۹۴). اثربخشی آموزش راهبردهای درک مطلب بر پیشرفت خواندن دانش‌آموزان مبتلابه نارساخوانی. *فصلنامه تحول روان‌شناختی*

کودک، ۱(۲)، ۲۷-۴۰. قابل دسترس در: <http://childmentalhealth.ir/article-1-36-fa.html>

رنجبر، محمدجواد و همکاران. (۱۳۹۸). مقایسه اثربخشی توان‌بخشی شناختی- رایانه‌ای و تمرین‌های عملی عصب‌روان‌شناختی بر بهبود حافظه کاری و توجه پیوسته دانش‌آموزان نارساخوان. *روان‌شناسی افراد استثنایی*، ۹(۳۴)، ۱۱۱-۱۳۵.

<https://dx.doi.org/10.22054/jpe.2019.44751.2029>

السون، متیو، هرگنهان، بی‌آر. (۲۰۰۹). *مقدمه‌ای بر نظریه‌های یادگیری*. ویرایش هشتم، ترجمه: علی سیف (۱۳۹۸). تهران: نشر دوران.

سیف، علی‌اکبر. (۱۴۰۰). *روان‌شناسی پرورشی نوین: روان‌شناسی یادگیری و آموزش*. تهران: انتشارات دوران.

شریفی، علی‌اکبر، داوری، رقیه. (۱۳۹۱). شیوع ناتوانی‌های یادگیری در دانش‌آموزان پایه اول و دوم ابتدایی استان چهارمحال و بختیاری. *مجله ناتوانی‌های یادگیری*، ۱(۲)، ۶۳-۷۶.

اثربخشی آموزش راهبردهای نقشه‌برداری از داستان و درک ...؛ پورچیت‌ساز و همکاران | ۲۰۱

قابل دسترس در: http://jld.uma.ac.ir/article_97.html

صادقی، احمد، ربیعی، محمد، عابدی، محمدرضا. (۱۳۹۰). روسازی و اعتباریابی چهارمین ویرایش مقیاس هوش و کسلر کودکان. روان‌شناسی تحولی (روان‌شناسان ایرانی)، ۷(۲۸)، ۳۷۷-۳۸۶. قابل دسترس در:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=148869>

عطادخت، اکبر، یعقوبی، ولی، بشرپور، سجاد، زارع، رقیه. (۱۳۹۳). کارایی تشخیصی آزمون هوشی و کسلر کودکان در تشخیص زود هنگام مبتلایان به ناتوانی یادگیری خاص. مجله

ناتوانی‌های یادگیری، ۴(۲)، ۵۵-۶۹. قابل دسترس در: <http://noo.rs/aCAET>

عطادخت، اکبر، محمدی، گلاویژ، طاهری‌فرد، مینا، شربتی، انوشیروان. (۱۳۹۴). مقایسه سبک‌های شناختی مستقل و وابسته به زمینه و حل مسئله اجتماعی در دانش‌آموزان با و بدون اختلال یادگیری خاص. مجله ناتوانی‌های یادگیری، ۱۶، ۸۶-۱۰۰. قابل دسترس در:

http://jld.uma.ac.ir/article_365.html

کرمی نوری، رضا، مرادی، علیرضا. (۱۳۸۴). آزمون خواندن و نارساخوانی (نما)، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.

معین‌الغربائی، فاطمه، اسلامی، معصومه، فدایی، مهدی. (۱۳۹۴). شیوع ناتوانی‌های خاص یادگیری در دانش‌آموزان دوره ابتدایی استان خراسان شمالی. مجله ناتوانی‌های

یادگیری، ۵، ۱، ۱۰۱-۱۲۴. قابل دسترس در: www.magiran.com/p1471343

موسوی مقدم، سیده آیدا، بیرامی، منصور، بخشی پور رودسری، عباس، حمیدپور، محسن. (۱۳۹۶). کارایی درمان فراشناختی بر کاهش علائم و شدت اضطراب صفت در افراد مبتلابه اختلال اضطراب فراگیر. مطالعات روان‌شناسی بالینی، ۷(۲۷)، ۲۳-۴۵. قابل دسترس

در: <https://dx.doi.org/10.22054/jcps.2017.7906>

نصرتی، فاطمه، غباری بناب، باقر، شریفی، سارا. (۱۴۰۰). تأثیر الگوی آموزشی ترکیبی به صورت برخط در بهبود روان‌خوانی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خواندن. روان‌شناسی افراد استثنایی، ۱۱(۴۴)، ۵۷-۶۳. <https://dx.doi.org/10.22054/jpe.2022.59450.2295>

هالاها، دانیل و همکاران. (۲۰۰۵). اختلال‌های یادگیری (مبانی، ویژگی‌ها و تدریس مؤثر)، ترجمه: حمید علیزاده و همکاران (۱۳۹۲). تهران: انتشارات ارسباران.

ویسی، سعید، ایمانی، صدف، ابواسحاق، منیژه. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش روش تدریس سکوسازی بر توانمندی‌های شناختی دانش‌آموزان مبتلابه اختلالات یادگیری خاص: آزمون مفهوم منطقه تقریبی رشد ویگوتسکی. *مجله راهبردهای نو در روان‌شناسی و علوم تربیتی*، ۱، ۱-۲۲. قابل دسترس در: www.magiran.com/p2012836

یاری‌مقدم، نفیسه، دلاور، علی، درتاج، فریرز، حاج‌علیزاده، کبری. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر هیجانات منفی (اضطراب و افسردگی) در درک مطلب خواندن و حل مسئله به‌منظور تدوین یک مدل ساختاری در دوره ابتدایی شهر همدان. *مطالعات روان‌شناسی تربیتی*، ۱۶(۱)، ۳۷-۱۹۹-۱۳۰. قابل دسترس در:

<https://www.doi.org/10.22111/jeps.2019.5004>

References

- Alturki, N. (2017). The effectiveness of using group story-mapping strategy to improve reading comprehension of students with learning disabilities. *Educational Research and Reviews*, 12(18), 915-926. <https://academicjournals.org/journal/ERR/article-abstract/1366E4866081>
- Asgharimoghadam, M. & Shaeiri, M. (2014). Clinically significant method of therapeutic changes: characteristics, calculation method, decision making and limitations. *Clinical Psychology and Personality*, 21(10), 191-200. [In Persian] <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=251898>
- Atadokht, A., Mohammadi, G., Taheri Fard, M., Sharbati, A. (2015). Comparison of the independent and context dependent cognitive styles and social problem solving in students with and without specific learning disorder. *Journal of Learning Disabilities*, 5(1), 86-100. [In Persian] http://jld.uma.ac.ir/article_365.html
- Atadokht, A., Yagobi, V., Basharpour, S., Zare, R. (2015). The diagnostic capability of the wechsler intelligence scale for children in quickly diagnosis of students with special learning disability. *Journal of Learning Disabilities*, 4(2), 55-69. [Persian] http://jld.uma.ac.ir/article_261.html?lang=en
- Berkeley, S. et al. (2011). Reading Comprehension Strategy Instruction and Attribution Retraining for Secondary Students With Learning and Other Mild Disabilities, *Journal of Learning Disabilities*, 44(1), 18-32. <https://doi.org/10.1177/0022219410371677>
- Boulineau, T., et al. (2004). Use of Stoty Mapping to Increase the Story

- Grammar Text Comprehension of Elementary Students With Learning Disabilities, *Learning Disability Quarterly*, 27, 105- 121. <https://doi.org/10.2307%2F1593645>
- Budiman, A. (2019). Improving students reading comprehension of narrative text through story mapping, Department, FKIP, *Tanjungpura University*, 1-8.
- Elson, M & Hergenhan, B.C. (2009). *Introduction to learning theories*. Eighth edition, translated by Ali Seif (2019). Tehran: Doran Publishing. [In Persian]
- Firmansyah, H & Sri Hidayati, I. (2019). Using Story Mapping Strategy and Reading Motivation to Improve Reading Narrative Comprehension Achievement of Tenth Graders of SMAN 1 Kotapadang, *Journal of Linguistics and Language Teaching*, 5(2), 44- 53. <http://dx.doi.org/10.29300/ling.v5i2.2378>
- Gersten, R., et al. (2001). Teaching Reading Comprehension Strategies to Students with Learning Disabilities: A Review of Research, *Review of Educational Research*, 71(2), 279-320. <http://dx.doi.org/10.3102/00346543071002279>
- Grigorenko, El., et al. (2020). Understanding, educating, and supporting children with specific learning disabilities: 50 years of science and practice, *American psychologist*, 75(1), 37-51. <Http://Dx.Doi.Org/10.1037/Amp0000452>
- Grünke, M. & Leidig, T. (2017). The Effects of an Intervention Combining Peer Tutoring with Story Mapping on the Text Comprehension of Struggling Readers: A Case Report. *Educational Research Quarterly*, 41 (1), 43-62. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1166637>
- Hallahan, D., et al. (2005). *Learning Disabilities (Principles, Characteristics and Effective Teaching)*, translated by Hamid Alizadeh et al. (2013). Tehran: Arasbaran Publications. [In Persian]
- hariri, P., Saberi, H., Abolmaali Alhosseini, K. (2016). The Effectiveness of a Combined Program of Direct Instruction and Phonological Awareness on Reading Fluency, Reading Comprehension, and Working Memory for First Grade Elementary School Students with Reading Problems. *Psychology of Exceptional Individuals*, 6(23), 51-81. [In Persian] <https://dx.doi.org/10.22054/jpe.2016.7367>
- Harvey, M. (2013). Reading Comprehension: Strategies for Elementary and Secondary School Students, *Reading Comprehension* .<https://www.lynchburg.edu/wp-content/uploads/volume-8-2013/HarveyM-Reading-Comprehension-Elementary-Secondary.pdf>
- Hedin, L. et al. (2011). Comprehension Strategy Instruction for Two Students with Attention-Related Disabilities, *Preventing School*

- Failure*, 55(3), 148–157.
<https://doi.org/10.1080/1045988X.2010.499393>
- Jafarigohar, M., Karami, M. (2015). Promotion of High School EFL Learners' Reading Comprehension Strategies through Dynamic Assessment. *Technology of Education Journal (TEJ)*, 10(1), 11-24. [In Persian] <https://dx.doi.org/10.22061/tej.2015.435>
- Jameel, A. (2022). The Effects of Story Mapping and Hortatory Exposition Techniques on Students' Compositions, *Education Research International*, 1-11. <https://doi.org/10.1155/2022/4300692>
- Kemp, S. (2017). A Reading Comprehension Strategy for Students with Learning Disabilities and Concomitant Speech-Language Impairments or ADHD. *Journal of Education and Training*, 4, 58-72. <https://doi.org/10.5296/jet.v4i2.11614>
- Khoshhal, H. Hossein Khanzadeh, A., Parand A. (2015) Efficacy of Reading Comprehension Strategy Training on Reading Achievement among Students with Dyslexia. *J Child Ment Health*, 2 (1), 21-34. [In Persian] <http://childmentalhealth.ir/article-1-36-fa.html>
- Kormi Nouri, R., & Moradi, A. (2005). *Reading and dyslexia test (view)*, Tehran: University Jihad Publications. [In Persian]
- Liao, H. C., & Wang, Y. h. (2018). Using comprehension strategies for students' self-efficacy, anxiety, and proficiency in reading English as a foreign language. *Social Behavior and Personality: An international journal*, 46(3), 447-458. <https://doi.org/10.1177%2F2158244019861454>
- Mahdavi, J. & Tensfeldt, L. (2013). Untangling Reading Comprehension Strategy Instruction: Assisting Struggling Readers in the Primary Grades, *Preventing School Failure, Alternative Education for Children and Youth*, 57(2), 77-92. <http://dx.doi.org/10.1080/1045988X.2012.668576>
- Mayes, S. D and Calhoun, S. L. (2006). Frequency of reading, math, and writing disabilities in children with clinical disorders, *learning and Individual Differences*, 16(2), 145-157. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2005.07.004>
- Moinalghorabaie, F., Islam, M., Fadaee, M. (2015). Prevalence of learning disabilities among primary school students in north khorasan province. *Journal of Learning Disabilities*, 5(1), 101-124. [In Persian] http://jld.uma.ac.ir/article_366.html
- Moradi, A. & et al. (2016). Reliability and Validity of Reading and Dyslexia Test (NAMA). *Advances in Cognitive Sciences*, 18 (1), 22-34. [In Persian] <http://icssjournal.ir/article-1-409-fa.html>
- Mousavi Moghadam, S., Bairami, M., bakhshipour, A., HamidPour, H.

- (2017). The Efficacy of Metacognitive Therapy on Reduction of Pathological Symptoms and Trait Anxiety Intensity in Patients with Generalized Anxiety Disorder. *Clinical Psychology Studies*, 7(27), 23-45. [In Persian] <https://dx.doi.org/10.22054/jcps.2017.7906>
- Nosrati, F., Ghobari Bonab, B., Sharifi, S. (2021). The Effect of Online Teaching of a Combined Educational Model (direct and phonological awareness) on Improving the Fluent Reading of Students with Reading Learning, *Psychology of Exceptional Individuals*, 11(44), 57-83. [In Persian] <https://dx.doi.org/10.22054/jpe.2022.59450.2295>
- Ozbek, A., Ergul, C. (2021.) Effectiveness of Comprehension Strategies Mobile App (COSMA) on Reading Comprehension Performances of Students with Learning Disabilities. *Journal of Special Education Technology*. <https://doi.org/10.1177%2F01626434211013540>
- Paraz, M., Nourozvand, H. & Shafiei, S. (2021). Investigating the effect of transplant education on students' motivation. *Studies and Research in Behavioral Sciences*, 2 (5), 76-86. [In Persian] <http://noo.rs/fyQeE>
- Ranjbar, M., et al. (2019). Comparing the Effectiveness of computerized cognitive rehabilitation and neuropsychological exercises on Improving working memory and continuous attention in students with dyslexia. *Psychology of Exceptional Individuals*, 9(34), 111-135. [In Persian] <https://dx.doi.org/10.22054/jpe.2019.44751.2029>
- Royanto, L. R. (2012). The effect of an intervention program based on scaffolding to improve metacognitive strategies in reading: a study of year 3 elementary school students in Jakarta, *Journal of Social and Behavioral Sciences*, 69(10), 1601–1609. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.12.105>
- Sadeghi, A., Rabiee, M., & Abedi, M. (2011). Validation and validation of the fourth edition of the Wechsler Children's Intelligence Scale. *Developmental Psychology (Iranian Psychologists)*, 7(28), 377-386. [In Persian] <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=148869>
- Sari, T. et al. (2020). Investigating the Effect of Story Mapping Strategy toward Students' Reading Comprehension of Narrative Text, *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 411, 302-306. <http://dx.doi.org/10.2991/assehr.k.200306.051>
- Seif, A. (2021). *Modern Educational Psychology: The Psychology of Learning and Teaching*. Tehran: Doran Publications. [In Persian]
- Sharifi, A., Davari, R. (2012). Prevalence of learning disabilities in first and second grade students of elementary school in Chaharmahal Va bakhtiari Province. *Journal of Learning Disabilities*, 1(2), 63-76. [In Persian] http://jld.uma.ac.ir/article_97.html?lang=en
- Sholichah, N. (2017). The Effect of Story Mapping on Reading

- Comprehension, *INTAJ Jurnal Penelitian Ilmiah*, 1, 29-48. <https://doi.org/10.35897/intaj.v1i1.43>
- Sotozaki H. & Parlow H. (2006). Interhemispheric communication involving multiple tasks: a study of children with dyslexia. *Brain and Language*, 98, 89-101. <https://doi.org/10.1016/j.bandl.2006.04.001>
- Splittstoesser. J. (2020). *The Effectiveness of Story Maps on Reading Comprehension*, Master of Arts in Education, Education department, Curriculum and Instruction, Catherine University. <https://sophia.stkate.edu/maed/371/>
- Sriyana, I. & Eusabinus, B. (2018). Using story mapping technique to improve students participation in reading comprehension of narrative text, *Tanjungpura University*, 1-10. <https://jurnal.untan.ac.id/index.php/jpdpb/article/view/30216>
- Swanson, P. N., & De La Paz, S. (1998). Teaching Effective Comprehension Strategies to Students with Learning and Reading Disabilities. *Intervention in School and Clinic*, 33(4), 209-218. <https://doi.org/10.1177/105345129803300403>
- Taroyan, N. A., et al. (2007). Behavioral and neurophysiological correlates of dyslexia in the continuous performance task, *Clinical Neuropsychology*, 118(4), 845-855. <https://doi.org/10.1016/j.clinph.2006.11.273>
- U.S. Department of Education. (2010). Twenty-first annual report to Congress on the implementation of the Individuals with Disabilities Education Act. Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office.
- Usman, S., Safitri, A., & Marhum, M. (2020). The Application of Story Mapping Technique to Improve Writing Skills. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.200323.059>
- Veisi, S., Imani, S., & Abu Ishaqi, M. (2019). The Effectiveness of Teaching Scotch-Teaching Methods on Cognitive Abilities of Students with Specific Learning Disabilities: A Test of the Concept of Vygotsky Approximate Growth Zone. *Journal of New Strategies in Psychology and Educational Sciences*, 1, 1-22. [In Persian] www.magiran.com/p2012836
- Wallace, A. J. (2005). Early Identification of Learning Disorders Helps Children Succeed, *Pediatric Annals*, 34(4), 328-329. <https://doi.org/10.3928/0090-4481-20050401-14>
- Woods, A. D., et al. (2020). How Stable Is Early Academic Performance? Using Cluster Analysis to Classify Low Achievement and EF. *Learn Disabil*, 53(1), 19-35. <https://doi.org/10.1177/10534269209419881632>
- Wulandari, Novia. (2019). Implementation of Story Mapping and Mind Mapping Toward Students' Reading Comprehension Enhancement: A

اثر بخشی آموزش راهبردهای نقشه برداری از داستان و درک ...؛ پورچیت ساز و همکاران | ۲۰۷

Comparative Study, *Journal of English Language Pedagogy, Literature and Culture*, 4(1), 23-32.
<https://doi.org/10.35974/acuity.v4i1.678>

Yarimoghadam, N., Delavar, A., Dortaj, F., Hagalizadeh, K. (2020). Investigating the effect of negative emotions (anxiety and depression) on reading comprehension and problem solving in order to develop a structural model in the elementary period of Hamedan. *Journal of Educational Psychology Studies*, 17(37), 230-199. [In Persian] <https://dx.doi.org/10.22111/jeps.2019.5004>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

استناد به این مقاله: پورچیت ساز، فاطمه، برزگر بفروئی، کاظم، زارع، مریم. (۱۴۰۲). اثر بخشی آموزش راهبردهای نقشه برداری از داستان و درک مطلب بر بهبود مهارت های خواندن دانش آموزان دارای مشکلات خواندن، *روان شناسی افراد استثنایی*، ۱۳(۴۹)، ۱۷۳-۲۰۷.

DOI: 10.22054/jpe.2023.69792.2480

Psychology of Exceptional Individuals is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی